

DEDENIE

Literatúra: Občianský zákonník par.460 a nasl.

Smrť človeka je právna udalosť, na základe ktorej vznikajú určité práva, ktoré smrťou nezanikajú, ale prechádzajú na iné osoby.

Dedenie

je všeobecný prechod práv a povinností po zosnulej osobe na poručiteľa

Dedenie

- musí spĺňať určité právne náležitosti, ktoré sú uverejnené v Občianskom zákonníku, siedma časť, § 460 - § 487.
- je zaručené ústavou. Právna úprava dedenia zakotvená v zákone sa týka všetkých fyzických osôb vrátane tých, ktoré boli podnikateľmi. Zákon zakotvuje základnú zásadu dedičského práva, podľa ktorej dochádza k prechodu práv a povinností, ktoré sú predmetom dedičstva.

Nadobudnutie dedičstva...

Smrťou fyzickej osoby zaniká jej spôsobilosť k právam a povinnostiam, inak povedané, dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Predmetom dedenia sú predovšetkým hnutelné a nehnuteľné veci, rôzne pohľadávky, dlhy. Dedičské právo je nerozlučne spojené s vlastníctvom, ktoré slúži nielen poručiteľovi, ale aj jeho rodine.

Preto osnova zabezpečuje, aby predmety, majetky zomretého nadobudli predovšetkým tí, ktorí sú s ním v blízkom osobnom a citovom kontakte, teda najmä dovtedy na ňu viazali rôzne osudy. Niektoré práva a povinnosti neprechádzajú v dôsledku smrti ich nositeľa na iný subjekt, ale bez ďalšieho zanikajú (napr. rodičovská moc, opatrovníctvo, právo na výživné, právo na dôchodok, atď.). Zo záväzkov zanikajú napr. záväzky, ktoré mal osobne vykonať poručiteľ - vyživovacie povinnosti, atď. Ďalšiu skupinu tvoria práva, prechádzajú smrťou na iné osoby, bez ohľadu či ide o dedičov alebo nie.

Dedič zodpovedá len do výšky ceny nadobudnutého dedičstva za poručiteľove dlhy.

Dedenie je teda všeobecný prechod práva a povinností po zomretej osobe na iný subjekt okrem prípadov, o ktorých zákon ustanovuje inak.

Predpoklady dedenia sú:

smrť fyzickej osoby
existencia dedičstva
existencia dedičského titulu
spôsobilý dedič

Smrť fyzickej osoby

nie je prípustné dediť po právnickej osobe alebo po štáte. Smrť poručiteľa musí byť predpísaným spôsobom preukázaná (prehliadkou zomretého a vydaním úmrtného listu), alebo vyhlásená rozhodnutím súdu.

Existencia dedičstva

dedičstvo je tvorené majetkovými právami a povinnosťami, ktoré smrťou poručiteľa nezanikajú ani neprechádzajú na iné osoby podľa osobitných právnych predpisov. Premetom môžu byť najmä hnutelné a nehnuteľné veci, vecné práva, osobné majetkové práva a záväzky (pohľadávky a dlhy poručiteľa).

Existencia dedičského titulu – dedičský titul predstavuje dôvod, na základe ktorého dedič dedí.

Zákon pozná dva základné tituly:

- zákon
- závet.

Pričom tieto tituly sa môžu použiť aj popri sebe.

Spôsobilý dedič – môže byť ním fyzická osoba, právnická osoba alebo štát. Spôsobilým dedičom môže byť aj počaté dieťa, ak sa narodí živé. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že dedičom je ten, v koho prospech svedčí niektorý z dôvodov dedenia, či je to už zákon alebo závet.

Naopak, dedičom nie je ten, kto bol zosnulým vydedený a ten, kto dedičstvo odmietol. Dedičom môže byť aj štát, ak poručiteľ zanechal svoj majetok alebo jeho časť na základe závetu štátu. Ďalším prípadom kedy dedí štát je ten, ak dedičstvo nenadobudne žiaden z dedičov. V tomto prípade ide o odúmrt'. V praxi sa dá poznať odúmrt' čiastočnú alebo úplnú. O čiastočnú odúmrt' ide v prípade, keď poručiteľ zanechal platný závet len o časti svojho majetku a nezanechal žiadneho dediča zo zákona, alebo keď niektorý z dedičov zo závetu dedičstvo neprevzal, pričom nie sú dedičia zo zákona.

Dedičstvo sa nadobúda okamihom poručiteľovej smrti. Okamih poručiteľovej smrti je rozhodujúci pre zistenie okruhu dedičov. Tento okamih treba starostlivo skúmať najmä vtedy, ak v jeden deň zomrie viac osôb, ktoré by mohli dediť jedna po druhej.

Záver:

Problematika dedenia ako právneho úkonu je záležitosť, ktorá sa nás bezprostredne dotýka a človek, či chce alebo nie, sa s tým bude sťahovať trvalo. Nie je možné predpokladať, že už nebude majetku, ktorý by mohol byť predmetom dedičského konania.

Nakoľko **dedenie** a problematika dedenia je veľmi zložitou záležitosťou, práve po právnej stránke, bolo by vhodné, aby človek, ktorý má väčší majetok, ktorý by mohol byť po jeho smrti sporom medzi príbuznými, mal vysporiadané svoje majetkové záležitosti v závete spísanom pred notárom.

Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

§ 461

(1) Dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.

(2) Ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona.

§ 462

Podľa § 461 OZ sa dedí **zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov**. Ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona.

§ 473

(1) V prvej skupine dedia poručiťlove deti a manžel, každý z nich rovnakým dielom.

(2) Ak nededí niektoré dieťa, nadobúdajú jeho dedičský podiel rovnakým dielom jeho deti. Ak nededia ani tieto deti alebo niektoré z nich, dedia rovnakým dielom ich potomci.

§ 474

(1) Ak nededia poručiťlovi potomci, dedí v druhej skupine manžel, poručiťlovi rodičia a ďalej tí, ktorí žili s poručiťlom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiťľa.

(2) Dedičia druhej skupiny dedia rovnakým dielom, manžel však vždy najmenej polovicu dedičstva.

§ 475

(1) Ak nededí manžel ani žiadny z rodičov, dedia v tretej skupine rovnakým dielom poručiťlovi súrodenci a tí, ktorí žili s poručiťlom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z toho dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiťľa.

(2) Ak niektorý zo súrodencov poručiťľa nededí, nadobúdajú jeho dedičský podiel rovnakým dielom jeho deti.

§ 475a

Ak žiadny dedič nededí v tretej skupine, v štvrtej skupine dedia rovnakým dielom prarodičia poručiťľa, a ak nededí žiaden z nich, dedia rovnakým dielom ich deti.

Dedenie zo zákona teda nastáva vtedy ak:

- zomrie poručiťľ bez zanechania platného závetu,
- nenadobudne povolaný dedič z akéhokoľvek dôvodu dedičstvo (napr. nedožije sa smrti poručiťľa, nespôsobilý dedič, odmietne dedičstvo)
- určité veci poručiťľ v závete neodkázal (nepamätal na ne) – dedenie zo zákona je v tomto prípade podporným riešením.

Zákonní dedičmi môžu byť:

- 1.manžel,
- 2.príbuzní v línii priamej (predkovia, potomkovia),
- 3.príbuzní v línii pobočnej (2. stupeň – súrodenci, 3. stupeň – synovci, netere, 4. stupeň – strýcovia, tety),
- 4.spolužijúce osoby.

Zákonní dediči sú **rozdelení do 4 skupín**. Dedičia dedia podľa poradia skupín (čiže ak neexistuje spôsobilý dedič z 1. skupiny, nasledujú dedičia uvedení v 2. dedičskej skupine, ak

neexistuje spôsobilý dedič z 2. skupiny, nasledujú dedičia uvedení v 3. dedičskej skupine, a nakoniec obdobne nasledujú dedičia uvedení v 4. dedičskej skupine.

Jednotlivé dedičské skupiny:

1. Prvá skupina.

V tejto skupine dedia **Manžel a deti poručiteľa** sú k dedeniu povolaní rovným dielom. Pre výšku dedičského podielu každého z nich je rozhodujúci celkový počet dedičov. Predpokladom pre dedenie manžela je trvajúce manželstvo v dobe smrti, nie je nutné spolužitie. Nededí bývalý rozvedený manžel. Nerobí sa rozdiel medzi deťmi manželskými a nemanželskými, pokrvnými či osvojenými. Ak nededí niektoré dieťa, zákon povoláva na jeho miesto jeho potomkov a tento podiel sa medzi ne delí rovným dielom. Manžel alebo partner môže zdediť najviac $\frac{1}{2}$ majetku (a to v prípade, že poručiteľ zanechal len jedného potomka!). *Manžel nemôže sám dediť v prvej skupine.*

2. Druhá skupina.

Dedičia z tejto skupiny sú povolaní za predpokladu, že dedičstvo nenadobudne ani jeden z poručiteľových potomkov. Do tejto skupiny patrí **manžel, otec, matka a spolužijúce osoby** (t. j. tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa. Musí ísť o spolužitie dvoch a viacerých osôb v spotrebnom spoločenstve, v ktorom jednotliví členovia prispievajú podľa svojich schopností a možností k úhrade nákladov i k obstarávaniu spoločných potrieb, ktoré trvá najmenej rok).

Manžel: Je v tejto skupine zvýhodnený, pripadá mu najmenej $\frac{1}{2}$ dedičstva, a to v prípade ak mu konkuruje aspoň jeden ďalší dedič z tejto skupiny (inak mu pripadne dedičstvo celé - môže dediť sám).

Ostatné osoby: Delia sa rovným dielom o $\frac{1}{2}$ dedičstva, v prípade ak dedí manžel a uvoľnený podiel niektorého z nich pripadá rovným dielom ostatným z tejto polovice. V prípade ak manžel nededí delia sa o celé dedičstvo, avšak *spolužijúca osoba v tejto skupine sama dediť nemôže.*

3. Tretia skupina.

Pokiaľ nededí manžel, ani žiadny z rodičov, dedia v tretej skupine **súrodenci poručiteľa a spolužijúca osoba**, ktorí sa delia rovným dielom. *Ak nededí niektorý zo súrodencov, nastupujú jeho deti (synovci a netere).*

4. Štvrtá skupina.

Do tejto skupiny sú zaradení **prarodičia poručiteľa**, ktorí dedia rovným dielom. *Ak nededí žiadny z nich nadobúdajú dedičstvo rovným dielom ich deti (strýc, teta).* U prarodičov nie je rozhodné, či z otcovej či z matkinej strany. I jeden prarodič môže nadobudnúť celé dedičstvo.

Zákon už nepozná ďalšiu dedičskú skupinu, okruh dedičov je zo zákona ohraničený.

Odúmrť (§ 462 OZ): Dedičstvo, ktoré nenadobudne žiadny dedič, pripadne štátu.

Pod čiarou nájdete časť OZ upravujúcu dedenie ako zo závetu, tak i podľa zákona.
